

Scenarier for fremtidens ældre

Anna Amilon

Ældre Sagens distriktstræf d. 7. februar 2024

VIVE

Baggrund: forskningsprojektet MATI IRF

... vise vejen til en bedre velfærdsservice for den voksende gruppe af ældre i samfundet og give dem øget livskvalitet samtidig med, at udgifterne til velfærdsservice på ældreområdet optimeres og reduceres.

mature

**VIDEN I
VELFÆRD**
DET NATIONALE FORSKNINGS-
OG ANALYSECENTER FOR VELFÆRD

ABSALON
PROFESSIONS-
HØJSKOLEN
ABSALON

SDU

Plejecenter
Skovhuset

 Innovationsfonden

Svendborg
Kommune

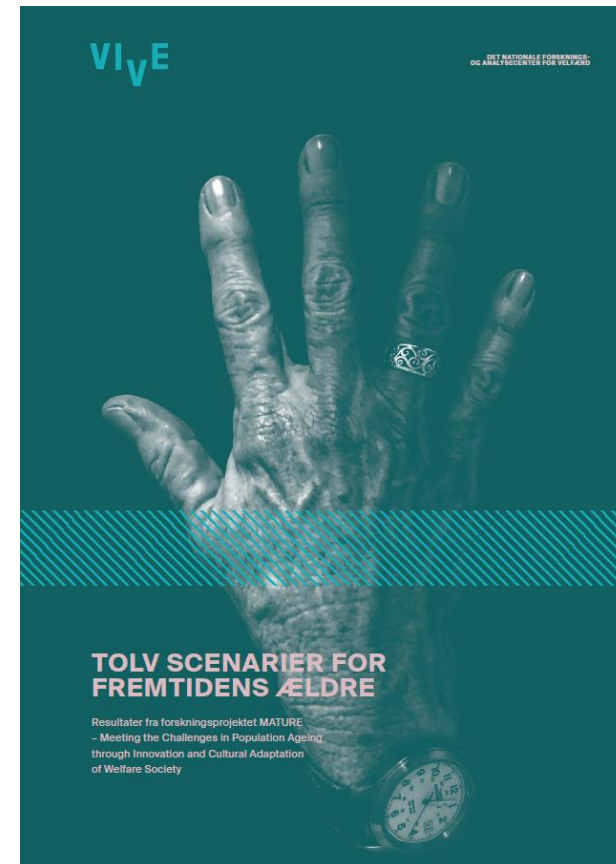
Udarbejde scenarier

- Baseret på
 - Projektets resultater
 - Samfundstendenser, samfundsudfordringer
 - Praksiserfaringer, forskning uden for projektet

Tre temaer

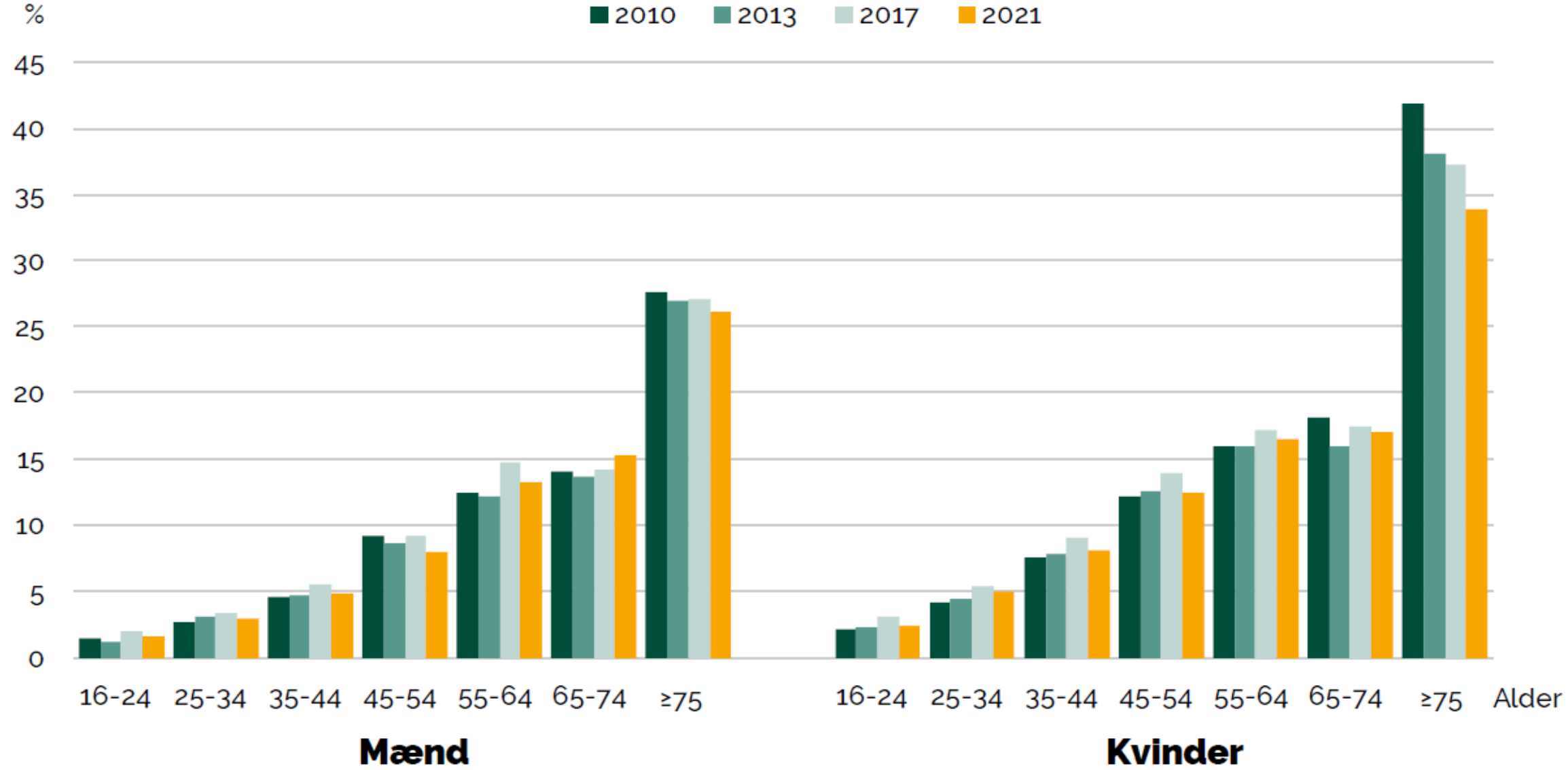
- Det sene voksenliv
- Teknologiens rolle
- Fremtidens velfærdssamfund.

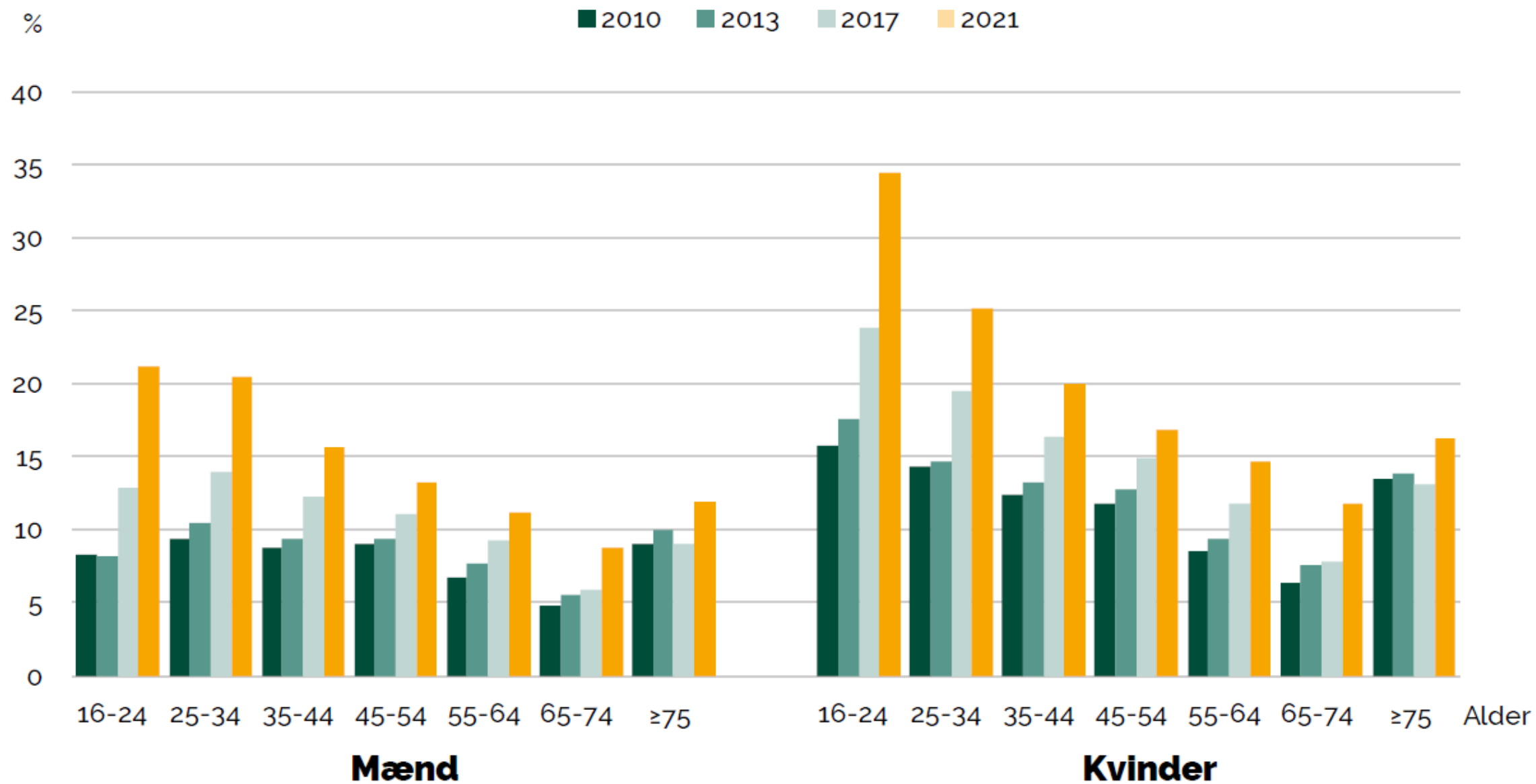
<https://www.vive.dk/da/udgivelser/tolv-scenarier-for-fremtidens-aeldre-14809/>

Sund aldrig eller stagnering?

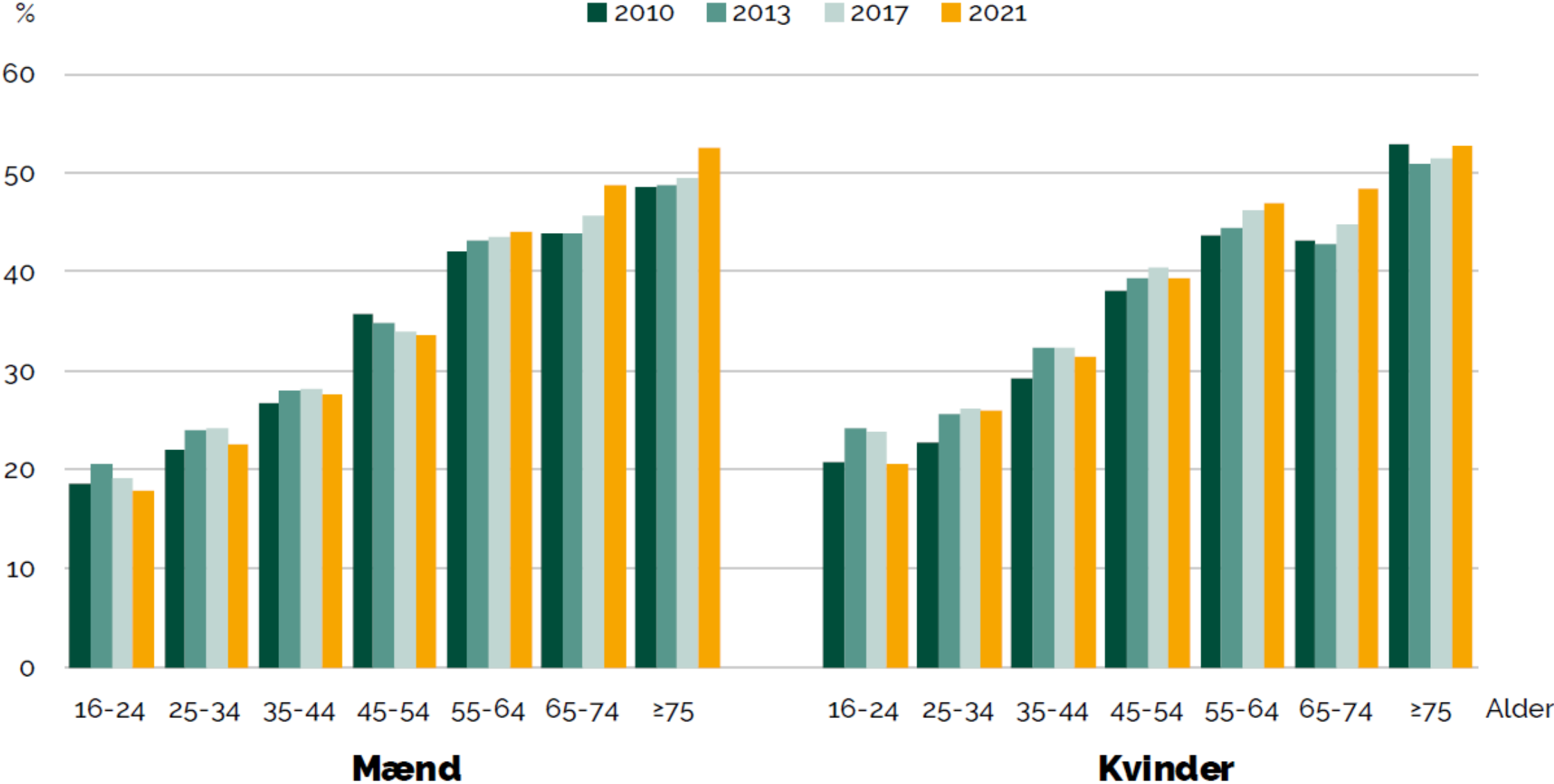
Andel med lav score på den fysiske helbredsskala

Andel med lav score på den mentale helbredsskala

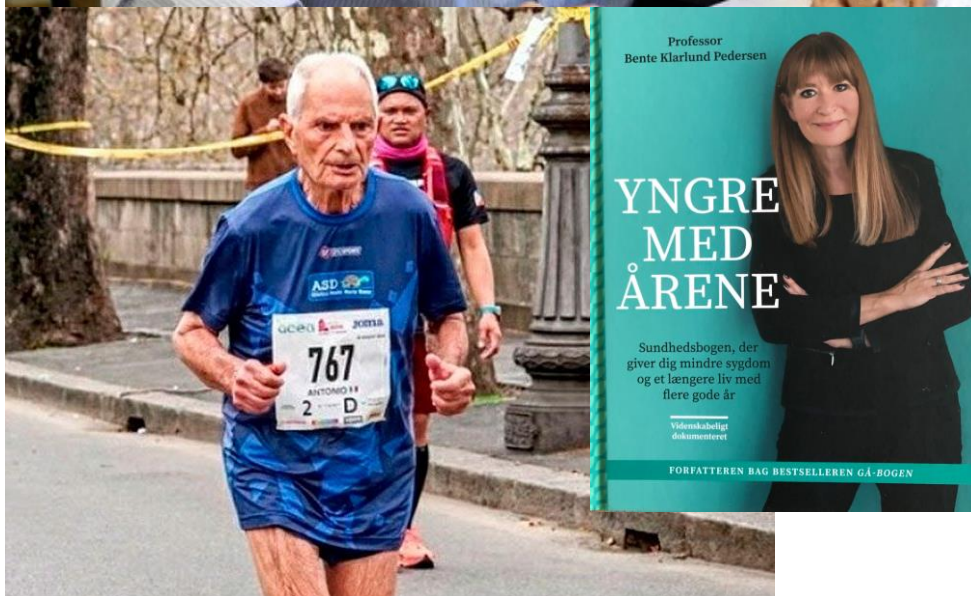
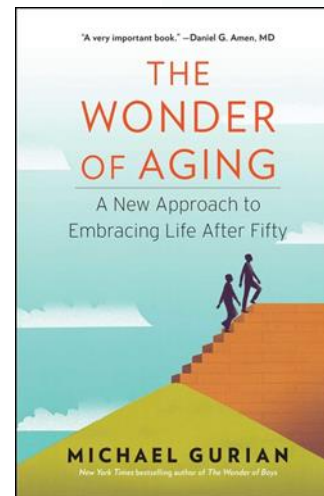
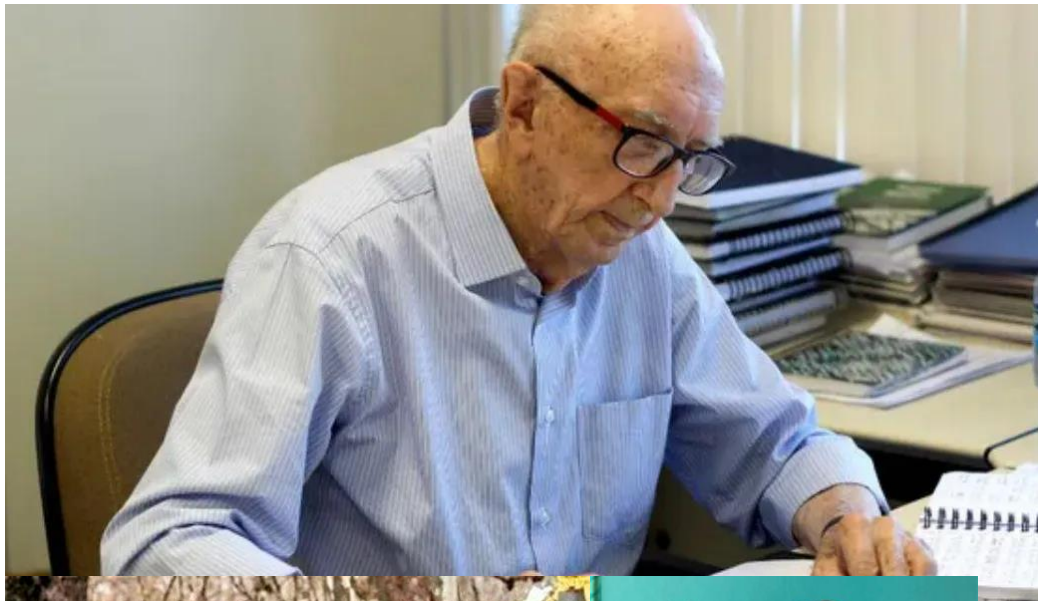

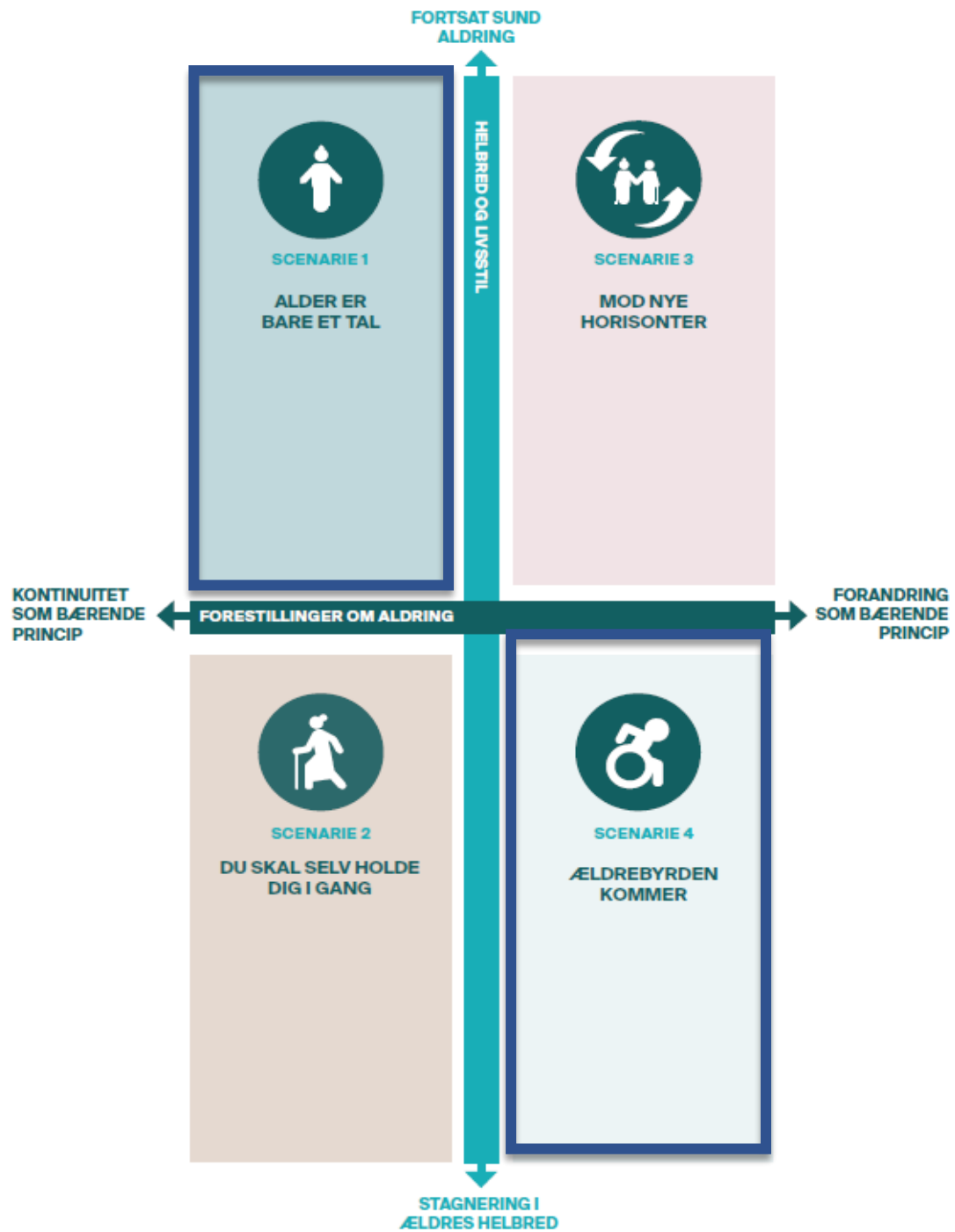
Andel med langvarig sygdom

Kontinuitet eller forandring?

Kontinuitet eller forandring

Kontinuitet + sund aldring

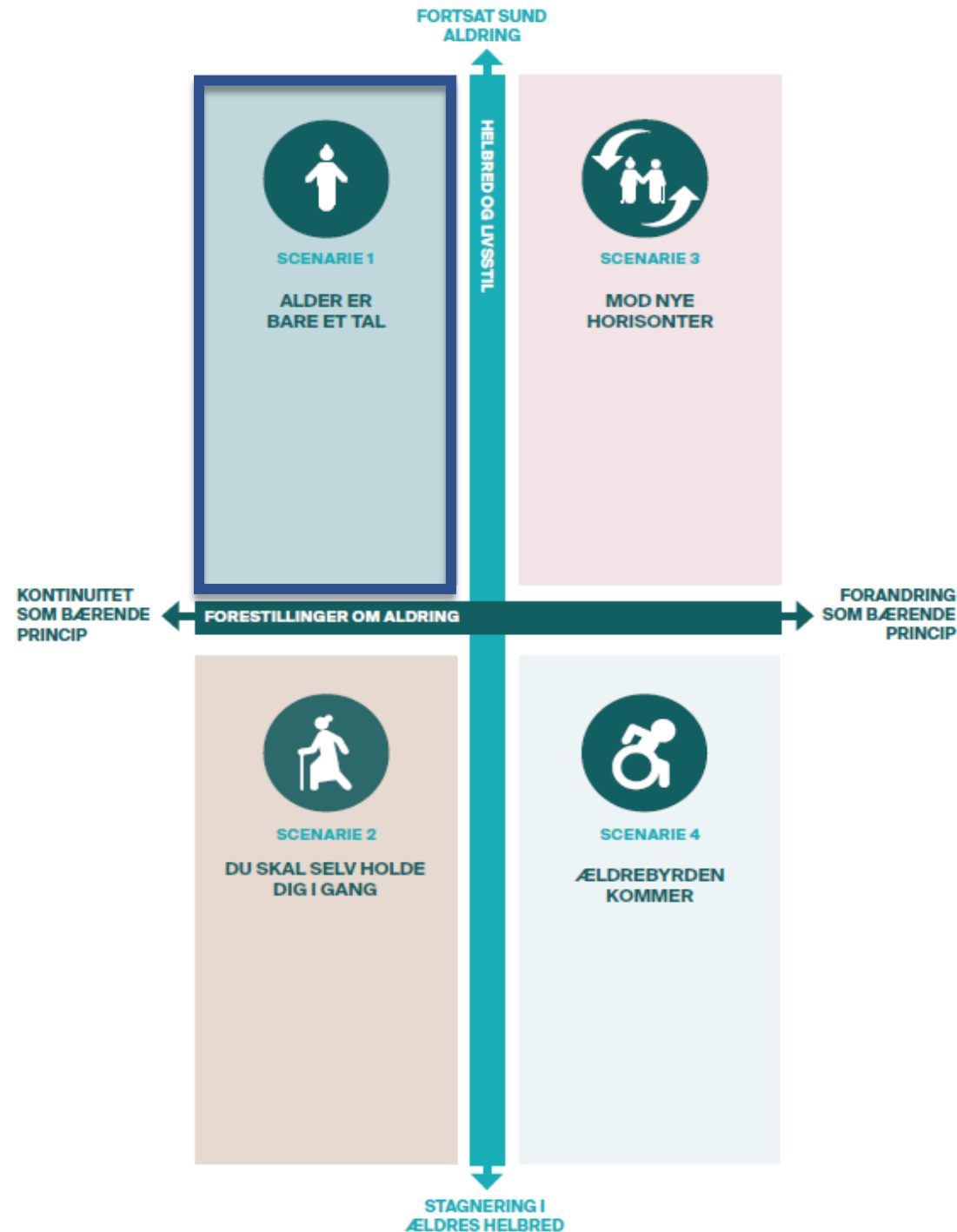
Alder er bare et tal

Udviklingen med forlænget levetid og forbedret funktionsevne fortsætter.

Hver aldrende kohorte lever længere og har det fysisk bedre.

Kontinuitet anses som et basisprincip i livsløbet

Der er fokus på aktiv livsstil og produktivitet gennem livet.

- Arbejdslivet bliver forlænget, hvilket heller ikke fører store problemer med sig, fordi folk har bedre helbred.
- Tendens til, at dem der har råd til det, trækker sig tidligere tilbage, ikke fordi helbredet ikke tillader arbejde, men fordi arbejdet ikke er motiverende eller meningsfuldt.
- Dette hænger sammen med, at i og med at fokuset ligger på kontinuitet, er arbejdslivet ikke blevet tilpasset til den nye multigenerationelle virkelighed.
- Der er høj grad af frivilligt arbejde og aktiv civilsamfundsdeltagelse som forlængelse af arbejdsrelateret produktivitet.
- Der er ikke plads til fasen med stigende plejebehov og afhængighed i den nye fortælling om "det sene voksenliv", fordi den i høj grad er baseret på kontinuitet.

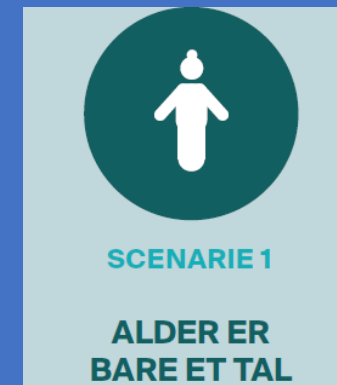

Positivt:

- Alder ses ikke som en hindring og (aktive) ældre kan udfolde deres potentiale.
- Forlænget arbejdsliv fremtidssikrer velfærdssamfundet
- Sundhedsomkostninger stiger ikke i takt med andelen af ældre i samfundet
- Produktivitet i form af civilsamfundsdeltagelse, letter velfærdssamfundets byrde

Problematisk:

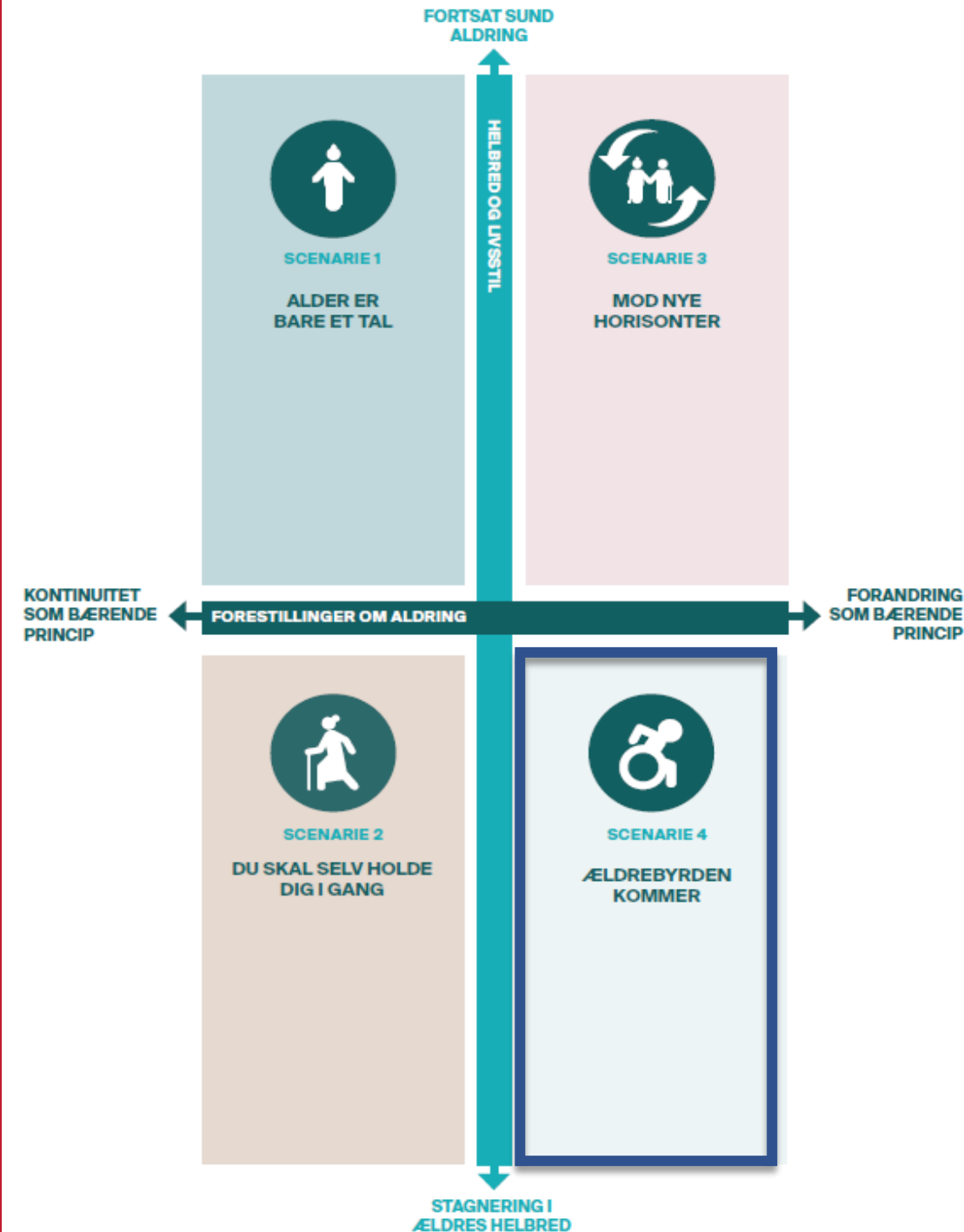
- Det sene voksenliv bliver defineret gennem produktivitet og aktivitet
- Marginalisering og eksklusion af dem, der ikke kan "yde".
- Det bliver ikke italesat, at livet har en afslutning

Forandring + Stagnering *Ældrebyrden kommer*

Udviklingen ift. sund aldring stagnerer eller vender om.

Pga. negativ udvikling i ældres sundhed opfattes forandring hovedsageligt som noget negativt.

- Mange vil få det svært at blive ved med at arbejde pga. dårligt helbred.
- Negative stereotyper om ældre påvirker beskæftigelsesmulighederne.
- Stagnerende sundhed medfører krav på indsatser.
- Højere omkostninger for velfærdssamfundet.
- Ældre ses som en byrde.
- Der vil blive flere spændinger i samfundet pga. den demografiske forandring (fx spændinger mellem generationer).

Positivt:

- Øget fokus på særlige behov i forbindelse med negative overgange i alderdommen
- Selvom den generelle opfattelse af aldring er overdrevent negativ, bliver de svageste ældre i det mindste ikke glemt i diskursen

Problematisk:

- Højere velfærdsmkostninger
- Negative opfattelser af aldring
- Forskelle mellem "voksne" og "ældre" overdrives og stereotypiseres
- Strategier, offentlige diskurser, indsatser og politikker baseres i højere grad på negative, stereotypiske opfattelser om aldring og aldringsforandringer

SCENARIO 4

ÆLDREBYRDEN
KOMMER

Tema 3: Fremtidens velfærdssamfund

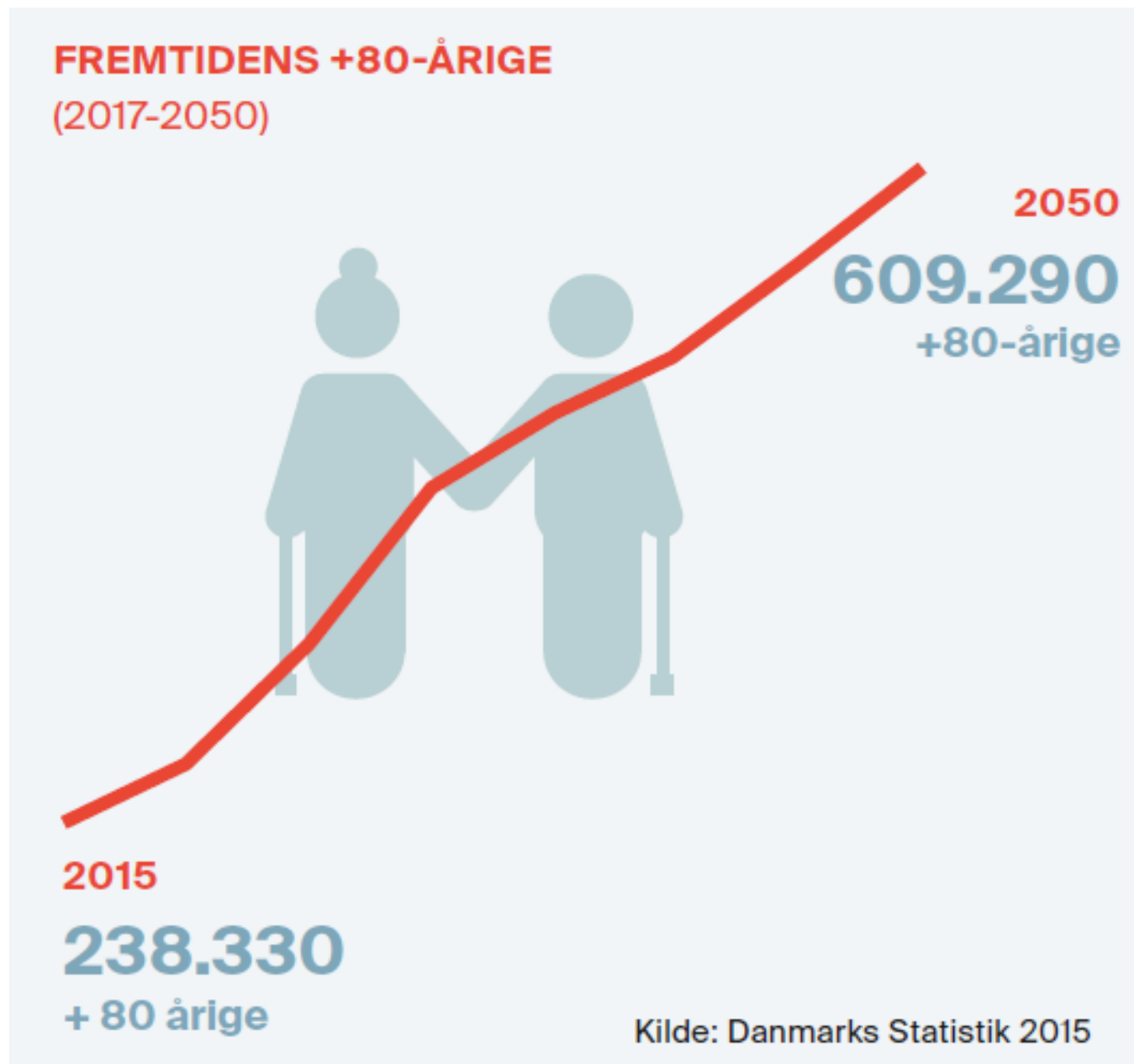
Formel eller uformel omsorg?

Privat eller offentlig finansiering?

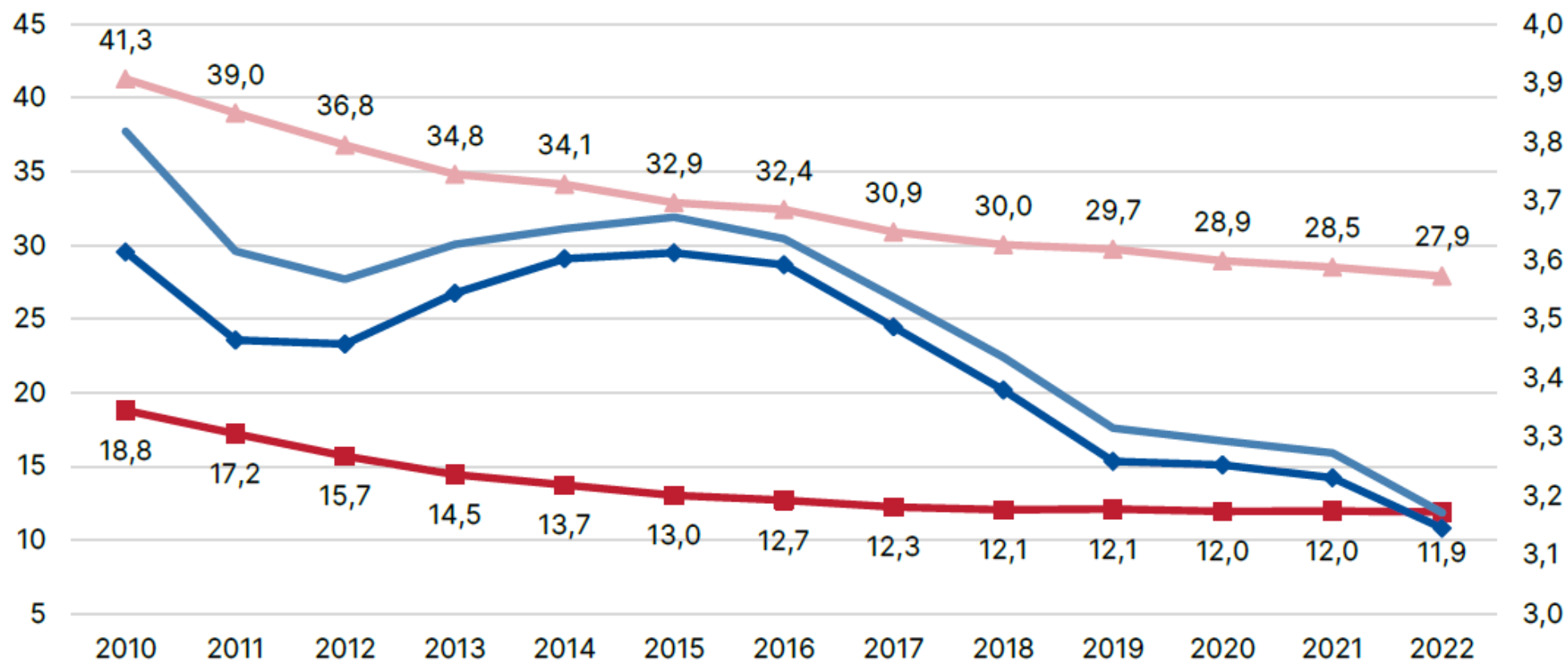

Formel eller uformel omsorg?

Flere ældre

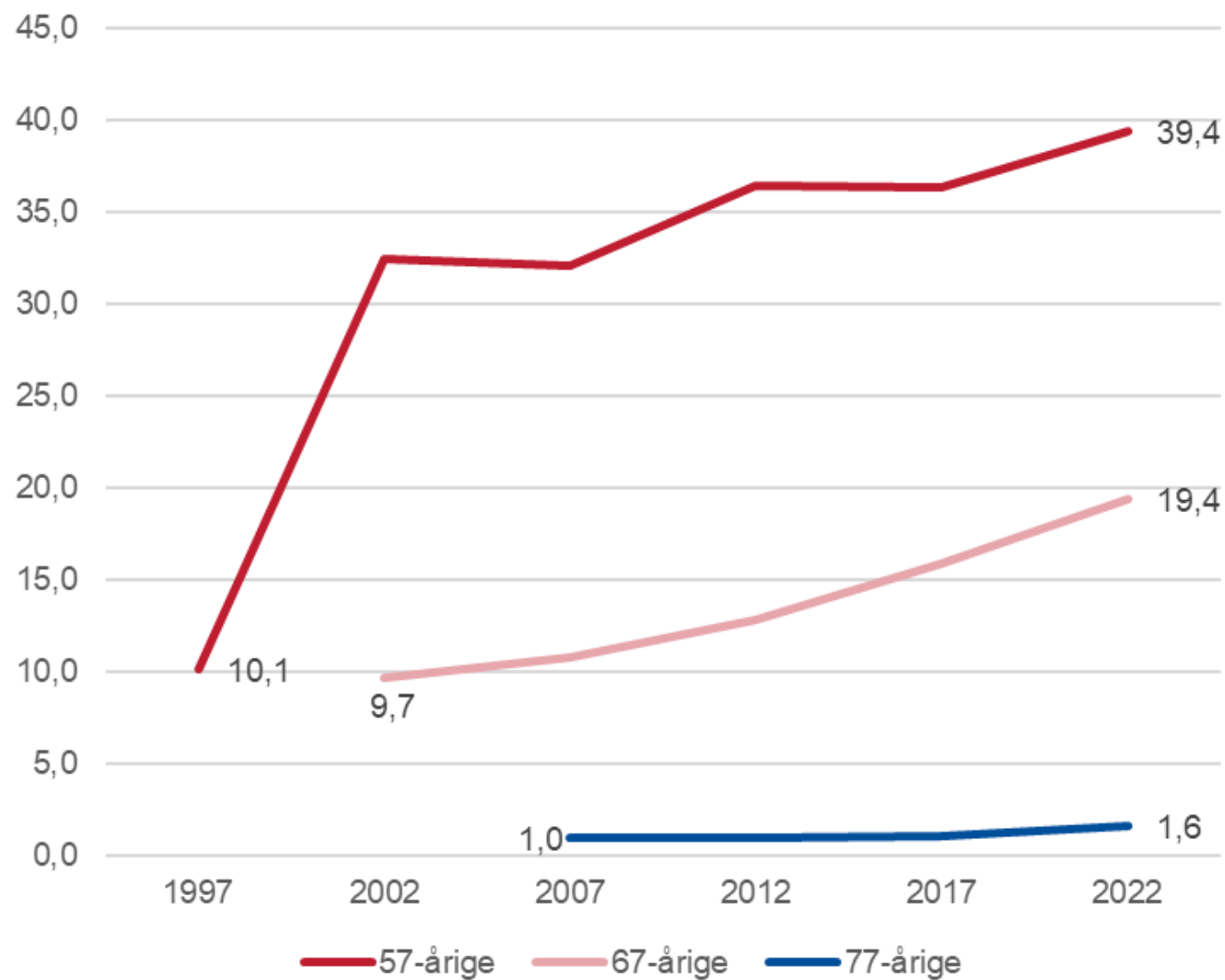

Færre får hjemmehjælp

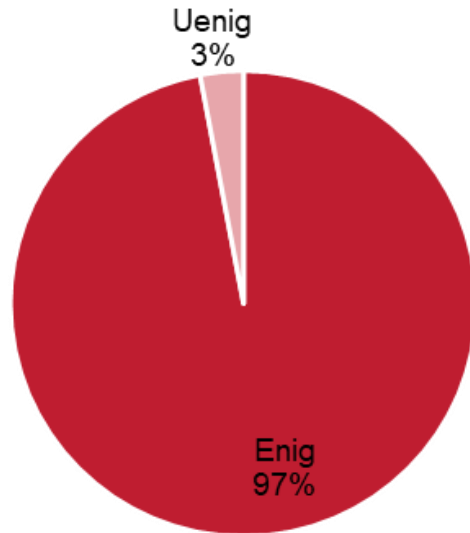
- Andel af de 67+ årige, der modtager hjemmehjælp (pct.)
- ▲ Andel af de 80+ årige, der modtager hjemmehjælp (pct.)
- ◆ Gennemsnitligt antal visiterede timer pr. uge pr. 67+ årig hjemmehjælpsmodtager
- Gennemsnitligt antal visiterede timer pr. uge pr. 80+ årig hjemmehjælpsmodtager

Andel der hjælper forældre eller svigerforældre

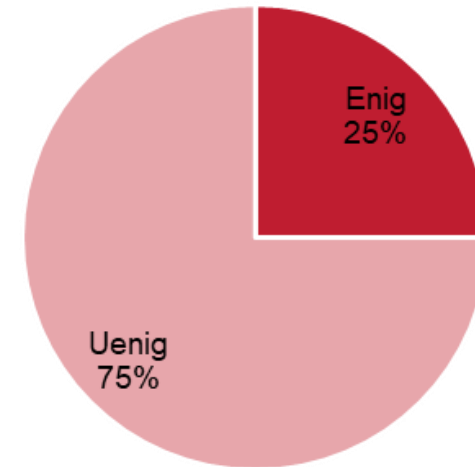

Formel eller uformel omsorg?

De offentlige myndigheder bør sørge for tilstrækkelig pasning for ældre, der har behov for det

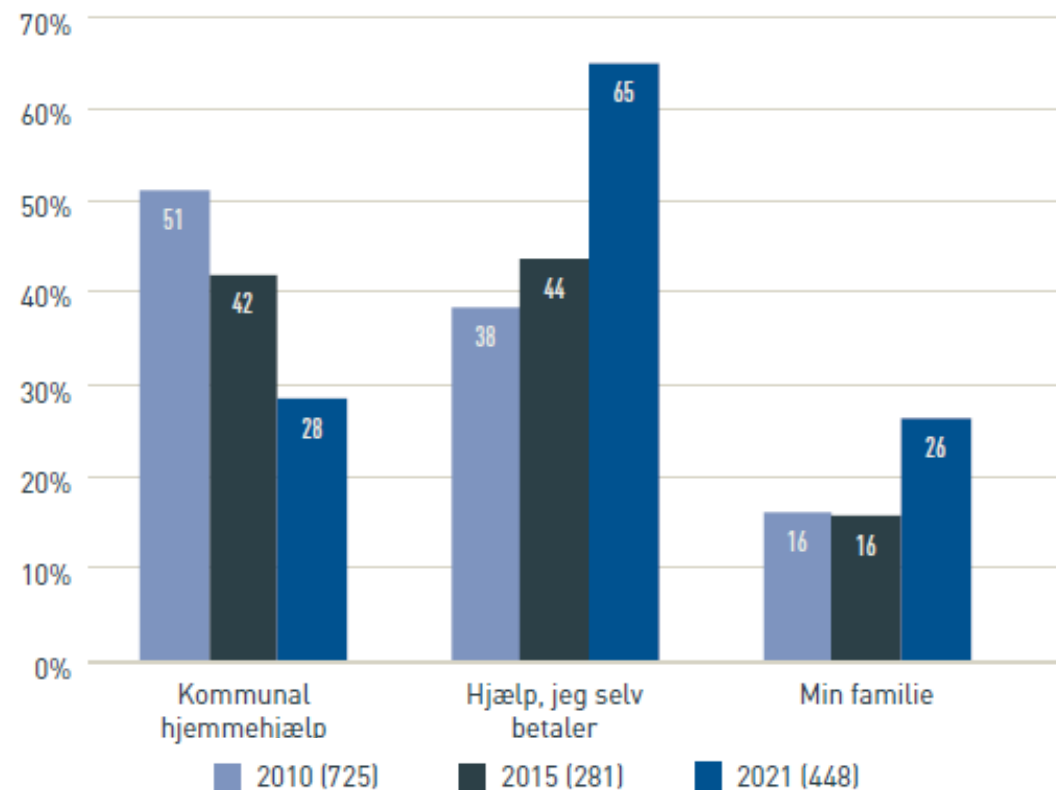
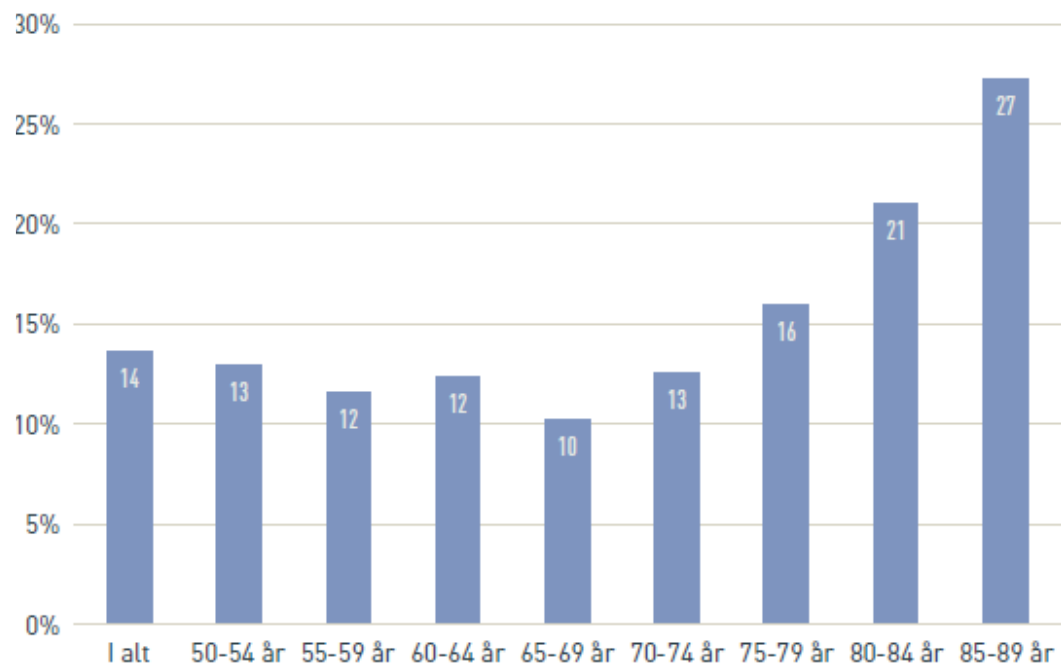

I fremtiden vil velfærdssystemet ikke kunne garantere, at alle ældre får tildelt den omsorg og pleje, de har brug for

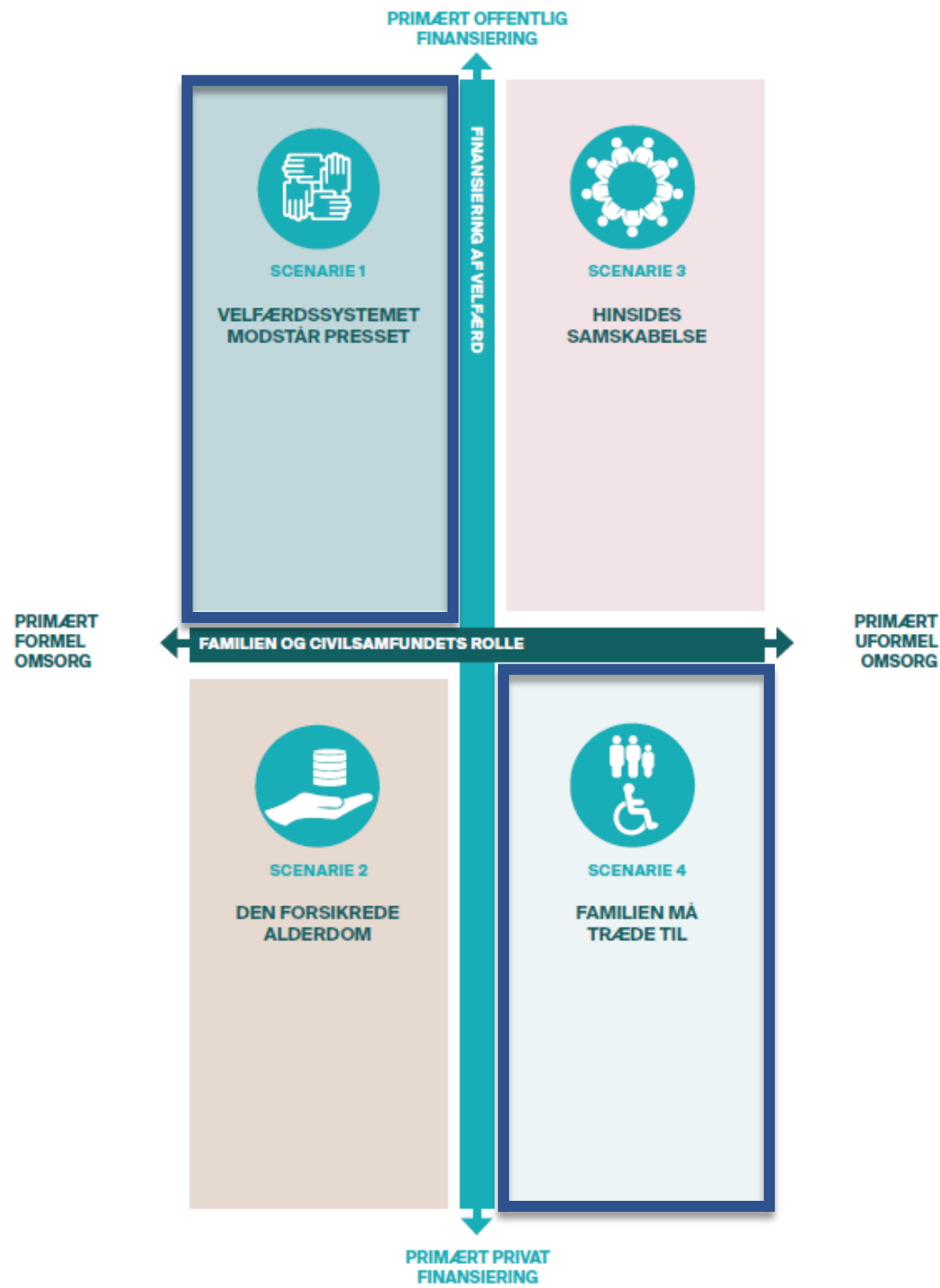

Privat eller offentlig finansiering?

Èn ud af fire af de 85-89-årige har selv betalt for praktisk hjælp (2021)

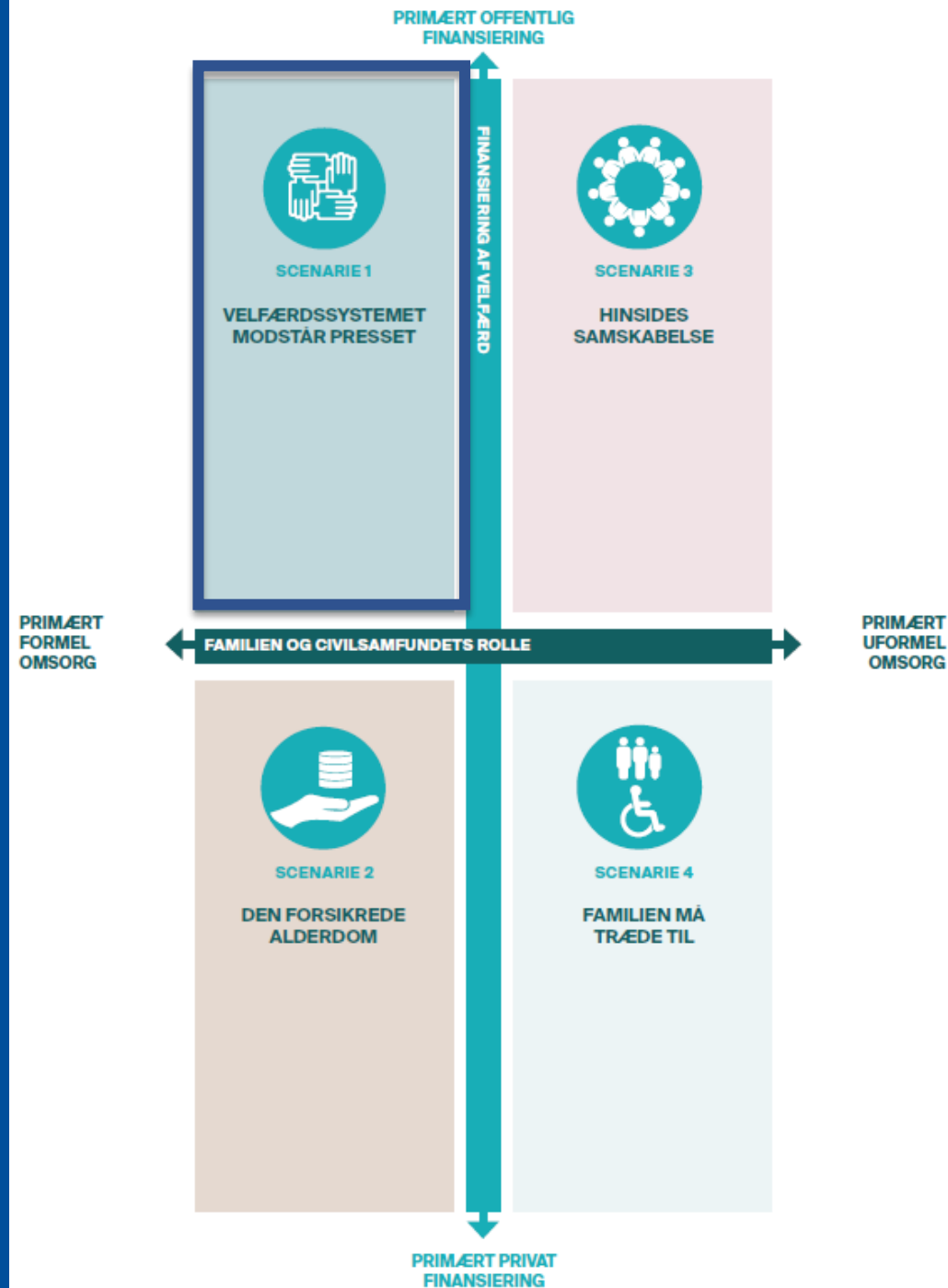
Hvem vil de helst have hjælp af til praktiske opgaver i hjemmet?

Offentlig finansiering + formel omsorg *Velfærdssystemet modstår presset*

Fortsat høj grad af offentlig finansiering af ældreplejen.

Fortsat primært formel hjælp til ældre.

- Fortsat pres på velfærdsmodellen
- Der søges efter innovationer og teknologiske løsninger, der kan lette presset.
- Behov for efter- og videreuddannelse af plejepersonale.
- Behovsvurderinger vil blive yderligere strammet → kun de svageste får hjælp.
- Det uformelle omsorgsansvar vokser (skjult).
- Borgerens (de pårørendes) kendskab til systemet er vigtige faktorer i modtagelsen af service.

Positivt:

- Velfærdsstaten, som vi kender den, overlever
- Universalisme: Alle, uanset (økonomiske) ressourcer har mulighed for at modtage omsorg, hvis de har behov.

Problematiske:

- Pres på velfærdsstaten
- Alle ældre får ikke den hjælp, de har behov for
- Stigende omkostninger til kompetenceløft af de plejefprofessionelle.

SCENARIO 1

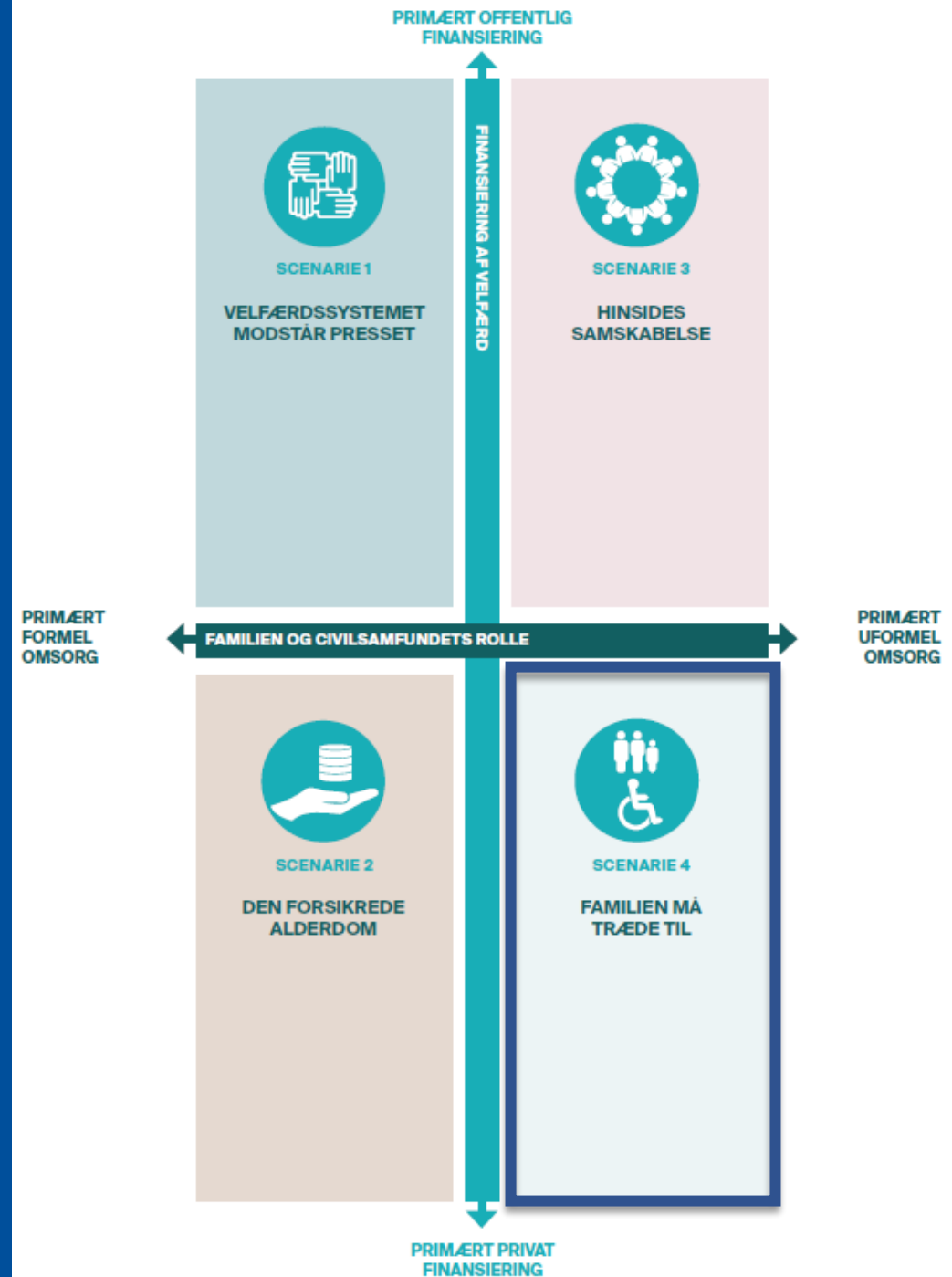
VELFÆRDSSYSTEMET
MODSTÅR PRESSET

Privat finansiering + mere uformel omsorg

Familien må træde til

Høj grad af privat finansiering.

Mere uformel hjælp (civilsamfund og familie træder til).

- Lavere direkte omkostninger for den offentlige sektor
- Stigende ulighed.
- Mere afhængighed af familie og det øvrige sociale netværk – især blandt dem med lav socio-økonomisk status.
- Voksende pres på pårørende (arbejdslivsdeltagelse, stress, mental sundhed).
- Pårørende vil spare økonomiske ressourcer → mindre omsorg / sort arbejdsmarked.

Positivt:

- Den offentlige sektors direkte omkostninger falder
- Velfærdsstaten overlever.

Problematiske:

- Stigende grad af afhængighed.
- Borgere uden familie / med begrænsede økonomiske ressourcer kommer i klemme → stigende ulighed.
- Risiko for psykisk / fysisk / økonomisk misbrug i relationen mellem pårørende og den ældre borger.
- Lavere arbejdsmarkedsdeltagelse, stress etc. for pårørende.

SCENARIO 4

FAMILIEN MÅ
TRÆDE TIL

Perspektiver

- Den demografiske udvikling er forbundet med en række af udfordringer (arbejdsmarkedsdeltagelse, sundhed, ældrepleje)
- Vigtigt at udnytte de potentialer og ressourcer, der findes hos mange seniorer
- Voksende diversitet og ulighed – og de svageste risikerer at blive overset

